

NGƯỜI CAO NIÊN THẠO CÔNG NGHỆ

GIỚI THIỆU VỀ MÁY VI TÍNH

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN NGẮN GỌN

Đối với nhiều người, máy vi tính là thiết bị rất phức tạp. Mục đích của tờ thông tin này là để giải thích các từ ngữ căn bản và giúp quý vị cảm thấy thoải mái về việc tự mua máy vi tính mà không cần phải nhờ người hiểu biết chuyên môn tư vấn.

CÁC LOẠI MÁY VI TÍNH

Máy vi tính để bàn (Desktop)

Máy vi tính để bàn sử dụng nguồn điện nhà. Khác với máy vi tính xách tay, đa số đã có sẵn các thứ cần thiết, máy vi tính để bàn có những bộ phận riêng biệt. Màn hình (thông thường) là bộ phận riêng biệt với các bộ phận xử lý, bàn phím và chuột vi tính là những bộ phận tách rời.

Ngoài ra còn có loại máy vi tính để bàn gom thành một sẵn bộ vi xử lý vào màn hình.

Một số điểm chính về máy vi tính để bàn:

1. Nếu dự định luôn luôn đặt máy vi tính yên một chỗ, tốt nhất là quý vị mua máy vi tính để bàn.
2. Màn hình và bàn phím của máy vi tính để bàn lớn hơn nhiều so với màn hình và bàn phím của máy vi tính xách tay, và chúng thường thoải mái hơn nhiều khi quý vị sử dụng trong thời gian lâu. Điều quan trọng là quý vị phải nghĩ đến khía cạnh thoải mái về tư thế khi mua máy vi tính!

Máy vi tính xách tay (Laptop)

Còn được gọi là máy tính xách tay (notebook), máy vi tính xách tay sử dụng pin và được thiết kế để tiện di dời. Như tên gọi của nó, quý vị có thể sử dụng máy vi tính xách tay ở bất cứ nơi nào – ví dụ như ngay cả đặt trên lòng quý vị khi đang xem TV.

Một số điểm chính về máy vi tính xách tay:

1. Tất cả các bộ phận cần thiết để quý vị sử dụng máy vi tính xách tay đều được gắn sẵn trong máy như màn hình, bàn phím, con trỏ, máy thu hình phát qua mạng Internet (webcam), loa và linh kiện máy vi tính.
2. Kích thước màn hình và trọng lượng là hai điểm quan trọng nhất quý vị cần cân nhắc khi mua máy vi tính xách tay (và chúng thường liên quan với nhau: màn hình lớn hơn có nghĩa là máy sẽ nặng hơn).

Máy vi tính xách tay là loại thuận tiện nhất nếu quý vị muốn sử dụng máy vi tính khi quý vị không ở nhà, hoặc nếu quý vị muốn di chuyển máy vi tính loanh quanh khi quý vị đang ở nhà.

Máy vi tính để bàn

Máy vi tính xách tay,
máy tính xách tay
hoặc máy vi tính

NHỮNG VIỆC QUÝ VỊ CÓ THỂ THỰC HIỆN TRÊN MÁY VI TÍNH

Viết thư

Lướt mạng Internet

Quản lý tài chánh

Chơi game

Tải phim về máy và
xem phim

Nghe nhạc

Giữ liên lạc với bạn
bè và gia đình

Chia sẻ album ảnh

Mua sắm trên mạng
Internet

Chỉnh sửa video và
ảnh của riêng quý vị

NGƯỜI CAO NIÊN THẠO CÔNG NGHỆ

GIỚI THIỆU VỀ MÁY VI TÍNH

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN NGẮN GỌN

Máy tính bảng (Tablet)

Máy tính bảng là loại máy vi tính đã làm mờ nhạt ranh giới giữa điện thoại di động và máy vi tính trọn bộ. Quý vị có thể xem máy tính bảng như điện thoại di động cỡ cực lớn hoặc là máy vi tính nhỏ, nhẹ, có màn hình cảm ứng.

Máy tính bảng

HỆ ĐIỀU HÀNH VÀ PHẦN MỀM ỨNG DỤNG

Các bộ phận vật chất của máy vi tính được gọi là **phần cứng**. Những phần khác của máy vi tính là **phần mềm**; phần mềm gồm các chương trình (còn gọi là các phần mềm ứng dụng hoặc các ứng dụng) được sử dụng trên máy vi tính để máy thực hiện các công việc theo ý quý vị.

Phần mềm quan trọng nhất là hệ điều hành. Hệ điều hành là phần mềm điều khiển các chức năng chính yếu của máy vi tính, như truy cập nơi lưu giữ các tập tin, khởi động và chấm dứt các chương trình điện toán, mở và tắt máy vi tính v.v..

Ngày nay máy vi tính sử dụng một số hệ điều hành khác nhau và có các phiên bản khác nhau. Hệ điều hành quý vị thường gặp nhất là:

- **Microsoft® Windows®** là hệ điều hành được sử dụng rộng rãi nhất trên máy vi tính, và được cài đặt sẵn trong máy vi tính của những nhà sản xuất khác nhau.
- **Apple Mac OS**, là phần mềm hệ điều hành sử dụng trên máy vi tính Apple.

Ngoài hệ điều hành còn có các phần mềm ứng dụng. Đây là các chương trình điện toán được thiết kế cho một công việc cụ thể, giống như một trò chơi (game), một bảng tính (spreadsheet) hoặc chương trình xử lý văn bản (word processor). Các phần mềm ứng dụng được lập trình cho hệ điều hành nhất định; ví dụ như quý vị không thể sử dụng phần mềm dành cho Windows® trên máy vi tính Apple Mac.

Hiện nay có phần mềm ứng dụng Microsoft® phổ biến có thể sử dụng với hệ điều hành Windows® và Apple

NHỮNG BỘ PHẬN (NHÌN THẤY ĐƯỢC) CỦA MÁY VI TÍNH

Nếu quý vị mua máy vi tính để bàn, thiết bị này sẽ có sẵn các phần khác nhau mà quý vị phải nối với nhau thì máy vi tính mới hoạt động được. Đối với máy vi tính xách tay hoặc máy tính bảng các bộ phận đã được gắn lại thành một dù vẫn có đủ tất cả các bộ phận.

Các phần chính của máy vi tính là:

Vỏ máy vi tính

Cũng được gọi là “vỏ” hoặc chỉ gọi ngắn gọn là “máy vi tính” (vì “bộ não” của máy vi tính gắn trong vỏ này), vỏ máy vi tính có gắn tất cả bộ phận điện toán như bộ vi xử lý, bộ nhớ và nơi lưu trữ. Tất cả các thiết bị khác sẽ được nối với vỏ máy vi tính.

Màn hình

Màn hình là màn hiển thị của máy vi tính. Giống như TV, kích thước màn hình thường được tính theo phân Anh hoặc xăng-ti-mét (cm) chỉ chiều dài đường chéo giữa hai góc đối diện.

Bàn phím và ổ đĩa quang

Bàn phím có các phím để đánh máy thư từ, thư điện tử (email) và địa chỉ các trang mạng. Ổ đĩa quang được sử dụng để chơi các đĩa CD, DVD và đĩa Blu-ray. Đôi khi phần mềm được ghi lên đĩa quang.

GIỮ AN TOÀN TRÊN MẠNG INTERNET

Internet không phải là không có những cạm bẫy. Đối với bất kỳ người nào mới sử dụng Internet, biết cách để giữ an toàn trên mạng Internet là bài học then chốt. Một số điều quan trọng cần nhớ:

- Không nên mở tệp tin (file) gửi kèm thư điện tử (email) trừ khi quý vị biết là an toàn.
- Đừng cho người lạ biết thông tin cá nhân của quý vị hoặc ghi trong thư điện tử (email) hoặc trên các trang mạng.
- Người nào cũng có thể nói dối họ là ai trong thư điện tử (email). Thư điện tử (email) có thể nói là do ngân hàng của quý vị gửi đến, nhưng thực sự nó có thể là từ một người nào đó đang tìm cách cướp tiền của quý vị. Nếu lo lắng, quý vị hãy gọi thẳng cho ngân hàng.
- Đừng cài đặt các chương trình điện toán quý vị tải về máy từ nguồn không đáng tin cậy.
- Hãy rất cẩn thận về những người quý vị cho biết chi tiết thẻ tín dụng của quý vị.
- Cài đặt phần mềm an ninh Internet để giúp bảo vệ máy vi tính và các tệp tin của quý vị.
- Luôn luôn nên thận trọng thì tốt hơn!

Chuột vi tính (Mouse)

Chuột vi tính là thiết bị chúng ta sử dụng để điều khiển con trỏ trên màn hình. Chúng ta sử dụng con trỏ để chọn các thứ trên màn hình – như chọn một biểu tượng (icon) để khởi động một phần mềm ứng dụng. Quý vị di chuyển con trỏ bằng cách di chuyển chuột vi tính theo hướng quý vị muốn con trỏ chuyển dịch.

Các máy vi tính xách tay không có chuột vi tính. Chúng thường sử dụng một thiết bị cảm ứng chạm tay (glide pad) – bộ phận này nằm ngay dưới bàn phím và quý vị chạm ngón tay lên và di dời để điều khiển con trỏ.

Máy tính bảng sử dụng màn hình cảm ứng: nếu muốn “trở” vào một cái gì đó, quý vị chỉ cần chạm vào nó trên màn hình.

CÁC BỘ PHẬN BÊN TRONG MÁY VI TÍNH

Phần ruột của máy vi tính giống như động cơ xe hơi – quý vị không thể nhìn thấy chúng nếu không mở phanh nó ra – nhưng nó vẫn rất quan trọng. Có kiến thức cơ bản về các bộ phận bên trong máy vi tính là điều rất hữu ích khi quý vị muốn mua máy vi tính.

Bộ vi xử lý (Processor)

Bộ vi xử lý, còn được gọi là CPU (bộ vi xử lý trung tâm) là động cơ chính của máy vi tính – nơi đa số các hoạt động “tư duy” được thực hiện.

Hiện nay có hàng trăm bộ vi xử lý kiểu khác nhau và tất cả đều hoạt động ở các tốc độ khác nhau. Bộ vi xử lý nhanh hơn sẽ giúp cho các trò chơi (game) và video chạy suôn sẻ hơn và máy vi tính hoạt động nhanh hơn.

Bộ nhớ

Bộ vi xử lý máy vi tính cần một số không gian làm việc để thực hiện những tính toán của nó. Bộ nhớ của máy vi tính là nơi giữ các phần mềm ứng dụng máy vi tính đang sử dụng.

Bộ nhớ được tính theo đơn vị gigabyte (GB); một gigabyte bằng một tỷ ký tự hoặc chữ cái.

Bộ nhớ càng lớn có nghĩa là quý vị có thể sử dụng càng nhiều phần mềm ứng dụng cùng một lúc hơn và việc chuyển đổi giữa các phần mềm ứng dụng cũng sẽ nhanh và suôn sẻ hơn.

Ổ đĩa và lưu trữ

Trong khi bộ nhớ là nơi chứa dữ liệu quý vị đang sử dụng ngay bây giờ (xem ở trên), ổ cứng trong máy vi tính là nơi lưu trữ dữ liệu dài hạn. Đó là nơi lưu trữ hình ảnh và nhạc cũng như các tài liệu của quý vị ngay cả khi quý vị không sử dụng chúng.

Tương tự như bộ nhớ, ổ cứng được tính theo đơn vị gigabyte – hoặc terabyte (TB) với một terabyte bằng 1.000 gigabyte.

Mạng máy vi tính

Khi sử dụng mạng máy vi tính, quý vị có thể kết nối máy vi tính của quý vị với các máy khác và mạng Internet.

Hiện có hai loại mạng máy vi tính: có dây và không dây.

Mạng có dây, còn được gọi là mạng LAN (mạng khu vực cục bộ) sử dụng cáp “Ethernet” để kết nối với các thiết bị khác.

Mạng không dây, còn được gọi là WiFi, sử dụng sóng vô tuyến để kết nối với các thiết bị khác: đa số máy vi tính sẽ sử dụng công nghệ 802.11n hay 802.11ac WiFi (802.11 là thuật ngữ của các tiêu chuẩn WiFi). 802.11ac là tiêu chuẩn mới hơn và nhanh hơn.

Pin

Máy vi tính xách tay và máy tính bảng có pin ở bên trong, và các đặc điểm kỹ thuật của pin sẽ cho quý vị biết theo dự kiến pin sẽ xài được bao lâu mới phải sạc lại.

CÁC CỔNG

Thông thường, mặt sau máy vi tính là nơi quy tụ các ổ cắm và các cổng khác nhau dùng để kết nối các thiết bị bên ngoài vào máy vi tính. Chúng được gọi là cổng I/O và các cổng khác nhau được sử dụng cho thiết bị khác nhau.

Các cổng chính yếu gồm có:

HDMI và hiển thị

Đa số các máy vi tính hiện nay sử dụng giao diện HDMI để kết nối với màn hình máy vi tính – cáp này cũng chính là cáp quý vị sử dụng để kết nối các thiết bị với TV màn hình phẳng của quý vị. Tuy nhiên, có một số máy vi tính sử dụng cổng hiển thị khác HDMI và sẽ chỉ tương thích với màn hình cũng tương thích với loại cổng hiển thị của những máy vi tính này. Những cổng hiển thị khác bao gồm: VGA, DVI và DisplayPort.

USB

Đối với đa số thiết bị bên ngoài mà quý vị muốn nối với máy vi tính, quý vị sẽ cắm chúng vào một trong các cổng USB của máy vi tính, kể cả chuột vi tính, bàn phím, thẻ nhớ, ổ cứng nằm ngoài, máy in, máy quét, loa và hầu hết bất kỳ thiết bị “ngoại vi” nào khác.

Nhờ công nghệ kết nối USB, quý vị có thể gắn các thiết bị như ổ cứng hoặc máy in vào máy vi tính

Mạng (LAN)

Đa số máy vi tính để bàn và nhiều máy vi tính xách tay có một cổng kết nối mạng có dây. Đây là cổng nơi quý vị cắm cáp kết nối để nối với bộ định tuyến Internet của quý vị. (Đây là thiết bị nhà cung cấp dịch vụ Internet sẽ cung cấp cho quý vị khi quý vị đăng ký sử dụng dịch vụ Internet của họ; thiết bị này kết nối quý vị với mạng Internet).

Đầu đọc thẻ nhớ

Một số máy vi tính có đầu đọc thẻ nhớ gắn sẵn. Những thẻ nhớ này cũng chính là thẻ nhớ sử dụng trong máy ảnh kỹ thuật số. Khi quý vị để một thẻ nhớ vào khe của đầu đọc và máy vi tính có thể lấy hình ảnh và bất cứ dữ liệu nào khác được lưu trữ trong đó.

Âm thanh

Đối với đa số loa và bộ tai nghe, máy vi tính sẽ sử dụng một ổ cắm âm thanh kích thước 3,5mm – giống y như ổ cắm quý vị thấy máy nghe nhạc cũng có. Quý vị cắm thẳng loa vào cổng đó.

Chương trình 'Người Cao niên Thao Công nghệ' là sáng kiến quan trọng của Chiến lược Đối phó với Tình trạng Lão hóa NSW (NSW Ageing Strategy) và Telstra. Muốn biết thêm thông tin: http://www.adhc.nsw.gov.au/about_us/strategies/nsw_ageing_strategy và <http://www.telstra.com.au/telstra-seniors/>

BÀI MIỄN TRÁCH NHIỆM

Thông tin trong ấn phẩm này và bất kỳ tài liệu nào kèm theo tuyệt đối chỉ dành cho mục đích giáo dục và phổ biến thông tin mà thôi. Ấn phẩm này cùng bất kỳ tài liệu nào kèm theo đều không thể bị quy là quảng bá, xác nhận hoặc tán thành bất kỳ sản phẩm hoặc dịch vụ nào được đề cập, thể hiện hoặc trình bày trong ấn phẩm và bất kỳ tài liệu nào kèm theo. Ấn phẩm này cùng bất kỳ tài liệu nào kèm theo chỉ nhằm mục đích để sử dụng như tài liệu tham khảo ban đầu mà thôi. Mục đích của chúng không phải là thông tin hướng dẫn toàn diện hay để áp dụng cho mọi tình huống.

Mọi cố gắng hợp lý đã được thực hiện để bảo đảm thông tin trong ấn phẩm này và bất kỳ tài liệu nào kèm theo đều chính xác vào thời điểm phát hành. Tuy nhiên, các tác giả, nhà sản xuất và người trình bày ấn phẩm này và bất kỳ tài liệu nào kèm theo (những người có liên quan)* không phát biểu hoặc bảo đảm về tính chính xác, độ tin cậy, tính đầy đủ hoặc cập nhật của các thông tin trong ấn phẩm này và bất kỳ tài liệu nào kèm theo.

Các thông tin và lời khuyên nào được trình bày trong tài liệu này và bất kỳ tài liệu nào đi kèm chỉ được cung cấp trên cơ sở là người đọc sẽ chịu trách nhiệm về việc đánh giá riêng của họ đối với các vấn đề thảo luận trong tài liệu này và được khuyến khích phải kiểm chứng tất cả những điều được trình bày, công bố và thông tin có liên quan.

* Người có liên quan:

- loại trừ đến mức tối đa pháp luật cho phép tất cả lời bảo đảm cụ thể hay ngụ ý nào dưới bất cứ hình thức nào liên quan đến bất kỳ thông tin nào trong ấn phẩm này và bất kỳ tài liệu nào kèm theo;
- không có nghĩa vụ phải cập nhật các thông tin trong ấn phẩm này và bất kỳ tài liệu nào kèm theo hoặc sửa bất kỳ chi tiết thiếu chính xác nào trong ấn phẩm này và bất kỳ tài liệu nào kèm theo có thể trở nên rõ ràng sau một thời gian; và
- có quyền, toàn quyền quyết định, xóa, sửa lại hoặc đổi chỗ ấn phẩm (và bất kỳ tài liệu nào kèm theo) và bất kỳ nội dung nào trong đó (kể cả các điều khoản và điều kiện của phần bài miễn trách nhiệm này) bất cứ lúc nào mà không cần thông báo.

* Người có liên quan bao gồm bất kỳ cá nhân, công ty, hợp doanh hay cơ quan công quyền tham gia việc soạn thảo ấn phẩm này và các viên chức, nhân viên và đại diện của họ.

THÔNG BÁO VỀ THƯƠNG HIỆU

Tất cả các tên sản phẩm hoặc các trang mạng được đề cập trong tập hướng dẫn này có thể là các thương hiệu hoặc các thương hiệu cầu chứng của các bên thứ ba tại Úc và/hoặc các nước khác. Apple, Mac và MAC OS là các thương hiệu của Apple Inc., được đăng ký tại Hoa Kỳ và các nước khác. HDMI là thương hiệu cầu chứng hoặc thương hiệu của HDMI Licensing LLC tại Hoa Kỳ và Úc. Microsoft và Windows là thương hiệu cầu chứng hoặc thương hiệu của Microsoft Corporation tại Hoa Kỳ và Úc. Không có chi tiết để cập đến thương hiệu của bên thứ ba nào trong tài liệu này phản ánh tính chất có liên quan hoặc liên kết với, hoặc tạo thành sự ủng hộ các tài liệu này đối với các bên thứ ba.

THÔNG BÁO VỀ QUYỀN SỞ HỮU TRÍ TUỆ VÀ BÀI MIỄN TRÁCH NHIỆM

Giữ Bản quyền© Công ty TNHH Telstra (ABN 33 051 775 556) và Văn phòng Đối phó với Tình trạng Lão hóa New South Wales (New South Wales Office of Ageing). Bảo lưu tất cả các quyền. Tài liệu này được bảo vệ bản quyền theo luật pháp của Úc, và thông qua các hiệp ước quốc tế, các quốc gia khác. Không một phần nào của tài liệu này có thể được phát hành, phổ biến, sao chép, sao chụp, lưu trữ hoặc truyền đi dưới mọi hình thức hoặc bằng bất kỳ phương tiện nào dù là điện tử, cơ khí, thu âm hoặc cách khác ngoại trừ cho thông tin, công trình nghiên cứu hoặc điều nghiên của riêng quý vị.